

Методика розробки стратегії розвитку Херсонської міської територіальної громади

Розроблено на основі Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», Постанови КМУ від 05 серпня 2020 р. № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021—2027 роки», Постанови КМУ від 11 листопада 2015 р. № 932 Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів, Наказу Мінрегіонбуд від 31.03.2016 № 79 Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації, Методології планування регіонального розвитку в Україні Проект Європейського Союзу «Підтримка політики регіонального розвитку України».

Стратегія розвитку є документом, що визначає тенденції та основні проблеми соціально-економічного розвитку території, стратегічні та оперативні цілі, пріоритети розвитку на відповідний період, основні завдання, етапи та механізми їх реалізації, систему моніторингу та оцінки результативності.

Стратегія розвитку розробляється на засадах смарт-спеціалізації та передбачає дотримання таких принципів:

- інноваційна спрямованість - визначення окремих напрямів та завдань регіональної стратегії з метою прийняття та впровадження нових технологічних рішень у певних видах економічної діяльності з урахуванням наявного інноваційного потенціалу регіону;

- відкритість - забезпечення залучення заінтересованих представників, зокрема, суб'єктів підприємництва, науково-дослідних установ, закладів вищої освіти та громадських об'єднань до процесу розроблення та реалізації регіональної стратегії;

- паритетність - створення рівних можливостей для висловлення позицій всіх сторін та забезпечення максимального врахування їх інтересів під час розроблення та реалізації регіональної стратегії;

- координація - взаємозв'язок та узгодженість регіональної стратегії з довгостроковими стратегіями, планами і програмами розвитку на державному, регіональному та місцевому рівні;

- доповнюваність - забезпечення взаємозв'язку науки, освіти, виробництва, фінансових ресурсів у розвитку інноваційної діяльності;

- диверсифікація - можливість створення нових видів економічної діяльності у визначених галузях економіки;

- вузька спеціалізація - обмеження переліку видів економічної діяльності, вибір яких обумовлений перспективними можливостями регіону та які провадитимуться на внутрішньому і зовнішньому ринку.

Принцип відкритості реалізується за рахунок наступних дій Міської ради:

- повідомлення через засоби масової інформації та розміщення на своєму офіційному веб-сайті інформацію про початок роботи над проектом стратегії, визначає строк і форму подання пропозицій;
- утворює робочі групи для підготовки пропозицій до проекту стратегії та узгоджує позицій до них;
- забезпечує розроблення проекту стратегії з урахуванням пропозицій робочих груп;
- забезпечує громадські обговорення проекту стратегії;
- опрацювання разом з робочими групами стратегії за результатами громадських обговорень;
- оприлюднення звітів про результати розгляду пропозицій суб'єктів регіонального розвитку до проекту стратегії.

Перший етап. Підготовка та організаційно-інформаційне забезпечення створення Стратегії розвитку:

1. Видання розпорядження голови про необхідність розробки Стратегії розвитку;
2. Створення керівного комітету з розробки стратегії.

Керівний комітет - група осіб, сформована на принципах гендерної рівності у складі не більше 15 осіб представників ТГ, які уповноважені приймати рішення стосовно управління процесом стратегічного планування, у тому числі щодо основних етапів процесу підготовки стратегії та плану.

3. Створення робочої групи

Робоча група - група осіб, які представляють інтереси всіх зацікавлених сторін та гендерних груп, яка уповноважена здійснювати підготовку пропозицій та обговорення проекту стратегії та плану заходів. Формування робочої групи здійснюється з урахуванням принципу гендерної рівності із залученням фахівців у галузі рівності прав жінок та чоловіків і представників суб'єктів регіонального розвитку (за згодою). До складу робочої групи за згодою входять представники органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємництва, закладів вищої освіти та науково-дослідних установ регіонів, агенцій регіонального розвитку, асоціацій органів місцевого самоврядування та громадських організацій.

4. Збір інформації про стан розвитку громади.

5. Повідомлення громадськості

Через засоби масової інформації повідомляють та розміщують на своєму офіційному веб-сайті інформацію про початок роботи над проектами стратегії, орієнтовний графік заходів з підготовки проекту регіональної стратегії та плану заходів, визначають строк і форму подання пропозицій. Постійне інформування громадськості про діяльність робочої групи.

Другий етап. Діагноз стану розвитку громади:

1. аналіз соціально-економічного розвитку міста.

Інформаційною основою для проведення аналізу стану розвитку території слугують:

- Генеральний план розвитку території, інша існуюча містобудівна документація;
- дані управління (відділу) економіки облдержадміністрації та виконавчого комітету місцевої ради;

- програми соціально-економічного розвитку та окремих сфер і звіти про їх виконання;
- дані Державного комітету статистики України та його місцевих підрозділів;
- дані галузевих міністерств та відомств, якщо їх профільні підприємства знаходяться на даній території;
- інформація банків;
- результати соціологічних досліджень;
- результати наукових досліджень, що стосуються даної території;
- матеріали засобів масової інформації;
- дані земельного кадастру;
- соціально-економічний паспорт території;
- дані метеостанції;
- матеріали краєзнавчого та інших музеїв;
- інша інформація публічного користування.

Результати соціально-економічного аналізу оформлюються у вигляді окремого розділу Стратегії – Профіль громади.

Профіль громади – це детально викладений документ, у якому здійснений аналіз та оцінка фактичного стану розвитку території у динаміці (аналізуються, як правило, п'ять по-передніх років).

У даному документі може міститись інформація про:

- історію території (коротко);
- географічне розташування, оточення території;
- природно-ресурсний потенціал, у тому числі кліматичні умови (температурний режим, опади, вологість повітря, вітри, тощо);
- демографічну ситуацію;
- особливості соціально-економічного розвитку в динаміці;
- рівень життя населення та його ділову активність;
- особливості господарського комплексу території – промисловість, будівельний комплекс, транспорт;
- соціальну інфраструктуру міста (розвиток підприємств комунальних послуг, система освіти, культури, охорони здоров'я, спорту та туризму);
- комунальну власність та приватизацію;
- ринок землі та земельні відносини;
- екологічну ситуацію та охорону навколишнього середовища;
- фінансово-бюджетну ситуацію та інвестиційний клімат;
- політичну ситуацію;
- систему управління місцевим розвитком;
- розвиненість мережі та дієвість громадських організацій, органів самоорганізації населення, рівень співпраці влади з громадськими організаціями, приватними структурами;
- ступінь відкритості влади, рівень довіри населення до неї.

2. проведення SWOT-аналізу внутрішніх та зовнішніх факторів розвитку громади

Характеристика порівняльних переваг, викликів та ризиків розвитку регіону здійснюється на основі оцінки внутрішніх та зовнішніх факторів регіонального розвитку, визначених шляхом здійснення SWOT-аналізу регіонального розвитку.

Складовими SWOT-аналізу є:

- сильні сторони - наявні внутрішні позитивні фактори або ресурси регіону, які можуть бути використані для формування конкурентних переваг;
- слабкі сторони - наявні внутрішні негативні фактори регіону, які заважають його розвитку;
- можливості - позитивні фактори зовнішнього впливу (наявні або найбільш ймовірні), які можна використати для розвитку регіону;
- загрози - негативні фактори зовнішнього впливу (наявні або найбільш ймовірні), які перешкоджають розвитку регіону.

На основі SWOT-аналізу проводиться виявлення логічних взаємозв'язків між внутрішніми (сильні та слабкі сторони) та зовнішніми (можливості та загрози) факторами, які мають стратегічне значення для розвитку регіону. Саме ці взаємозв'язки дозволяють сформулювати порівняльні переваги, виклики і ризики, які є основою формулювання стратегічних та оперативних цілей розвитку регіону на довгострокову перспективу.

3. проведення соціологічних опитувань;

4. створення Робочих підгруп (комісій) для аналізу та розробки пріоритетних проблем розвитку громади (включаючи представників влади, громадськості, бізнесу та науковців).

Перелік підгруп за проблемами:

1. Трансформація економіки:
    - Промисловість, підприємницька діяльність, підвищення конкурентоспроможності громади, креативна економіка;
    - Муніципальний бюджет та інвестиції, розвиток фінансового ринку;
    - Розвиток міжнародних зв'язків і міського маркетингу.
  2. Розвиток ІТ технологій, діджиталізація громади, смарт-спеціалізація.
  3. Житлово-комунальне господарство, екологія, інженерна інфраструктура, енергоефективність та транспорт.
  4. Містобудування, архітектура.
  5. Міська громада – територія щасливих людей:
    - Медицина та охорона здоров'я;
    - Наука та освіта, формування інноваційної системи;
    - Громадська безпека, забезпечення прав людини, доступність, соціальний захист та зайнятість.
  6. Креативна молодь – молодіжна і гендерна політика, фізична культура та спорт, розвиток туризму і культури.
5. залучення до роботи над планом широкого кола громадян;
6. підготовка аналітичного звіту про соціально-економічний розвиток міста;
7. забезпечення прозорості у роботі над планом за допомогою засобів масової інформації.

Третій етап. Ідентифікація проблем і потенціалів розвитку та побудова сценаріїв розвитку:

1. визначення основних проблем за стратегічними напрямками;
2. формулювання кожною Робочою групою місії (мети), візії та способів її досягнення зі стратегічних проблем

- Система цілей стратегії місцевого розвитку складається з таких елементів:
- Стратегічне бачення – довгостроковий горизонт (10–15 років).
  - Пріоритети місцевого розвитку – довгостроковий горизонт (10–15 років).
  - Стратегічні цілі – середньостроковий горизонт (3–5 років).
  - Оперативні цілі – короткостроковий горизонт (1–3 роки).

На основі результатів аналітичного етапу та Стратегічного бачення розробляються пріоритети, стратегічні цілі та оперативні завдання.

3. визначення оперативних цілей з кожного напрямку розвитку міста;
4. проведення соціологічних досліджень через анкетування;
5. проведення громадських слухань з обговорення аналітичного звіту про стан розвитку громади;
6. визначення в процесі засідань Робочих груп шляхів подолання проблем для вирішення пріоритетних завдань;
7. розробка прогнозних варіантів, шляхів досягнення стратегічних цілей та формування завдань з їх досягнення.

Четвертий етап. Формування програми дій та створення документа «Стратегія розвитку МТГ до 2027 року»:

1. аналіз важливості і реалістичності поставлених завдань;
2. робота над зведенням матеріалів для публікації проекту Стратегії розвитку;
3. публікація та оприлюднення проекту Стратегії розвитку;
4. проведення Громадських слухань із обговорення проекту;
5. доопрацювання проекту у відповідності з поданими зауваженнями та пропозиціями;
6. затвердження радою документа «Стратегія розвитку МТГ до 2027 року».

Примітка:

1. Стратегія розвитку МТГ базується на Стратегії розвитку Херсонської області.
2. З 1 січня 2020 року розробка Стратегічної екологічної оцінки документів державного планування є обов'язковою.